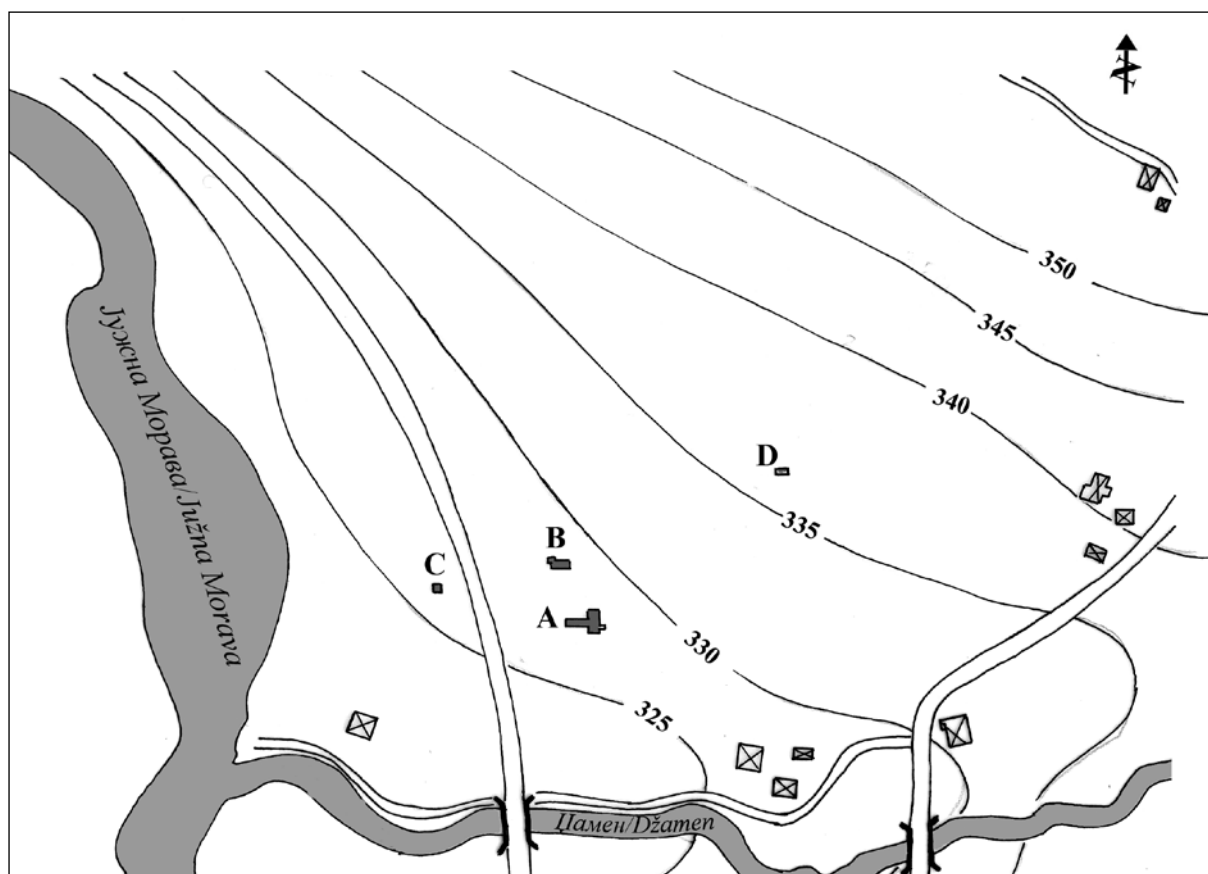

ПИЉАКОВАЦ У КРЖИНЦУ

Ово равничарско насеље смештено је на десној обали Јужне Мораве, на улазу у Грделичку клисуру, на 340 m надморске висине. Први га је евидентирао М. Јовановић (Јовановић 1968: 505), на југозападној периферији села Кржинце. Преко локалитета пролази траса аутопута и дели га на два дела, мањи са леве и већи са десне стране пута. Ово праисторијско насеље има изузетно повољан положај јер се пружа дуж благе косине уз саму обалу Јужне Мораве (сл. 28). На траси аутопута Е 75 заштитна сондажна истраживања су 2003. године спровели стручњаци Археолошке збирке Филозоф-

PILJAKOVAC AT KRŽINCE

This lowland settlement is located on the right bank of the Južna Morava, at the entrance to the Grdelica gorge (340 m above sea level). It was first recorded by M. Jovanović (Jovanović 1968: 505) on the south-western outskirts of the village of Kržince. A highway passes through the archaeological site, dividing it in two, its smaller part on the left and the larger part on the right side of the highway. This prehistoric site has an exceptionally favourable location, as it rests on the gentle slope along the banks of the Južna Morava (Fig. 28). Protective excavations were carried out along highway E 75 in 2003 by experts from the Center for Archaeological Re-

Слика 28. Локалитет Пиљаковац у Кржинцу
Figure 28 Archaeological site Piljakovac at Kržince

ског факултета у Београду и Народног музеја у Врању (Лазих 2005). Констатована су четири праисторијска хоризонта, од којих I припада енеолиту, II и III брњичкој култури, а IV почетку развијеног гвозденог доба (*ibid.*).

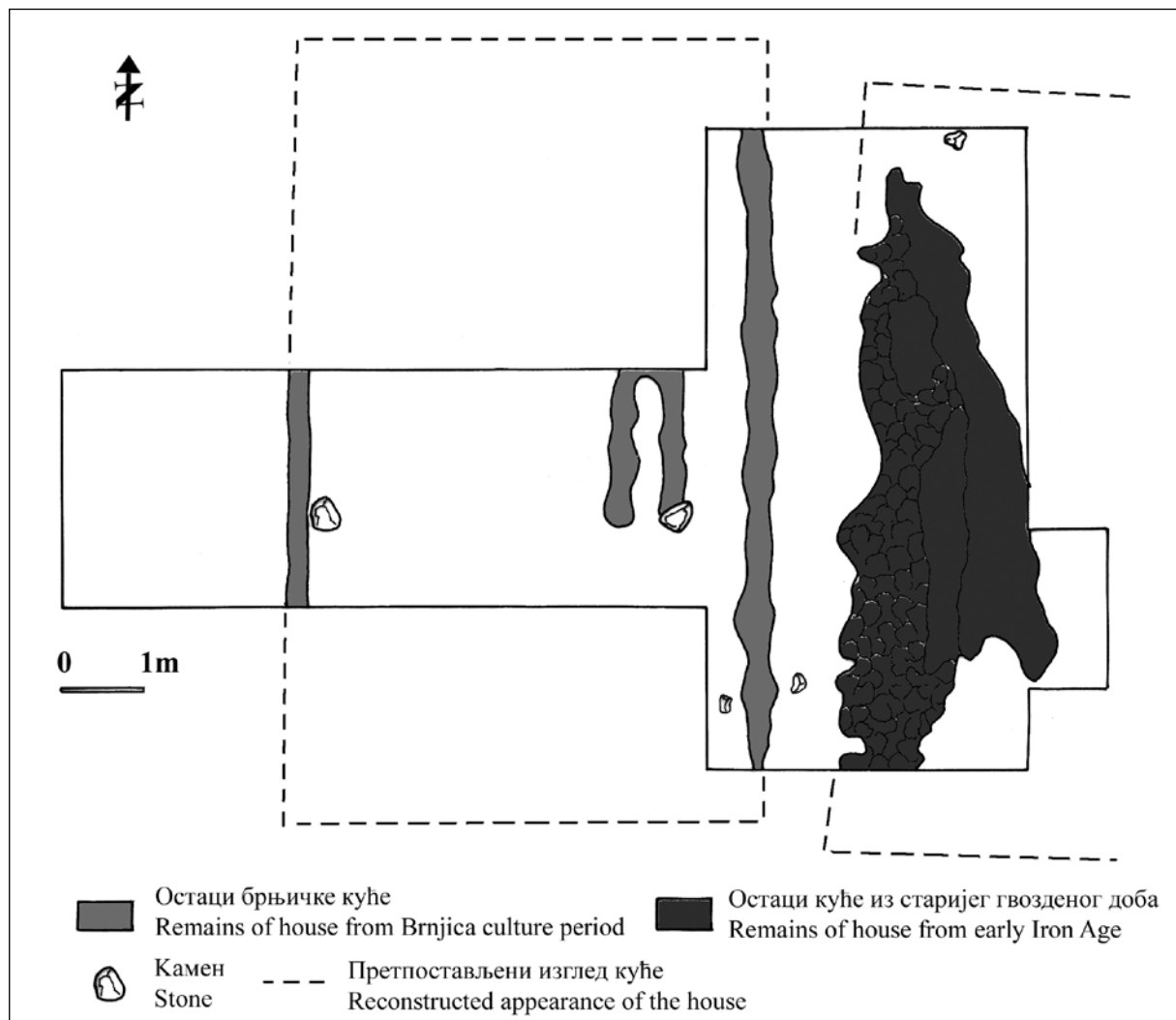
search of the Faculty of Philosophy in Belgrade and the National Museum of Vranje (Лазих 2005). Four prehistoric strata were observed, of which I dates to the Aeneolithic period, II and III date to the Brnjica cultural stratum, and IV dates to the start of the developed Iron Age (*ibid.*).

Стамбена архитектура

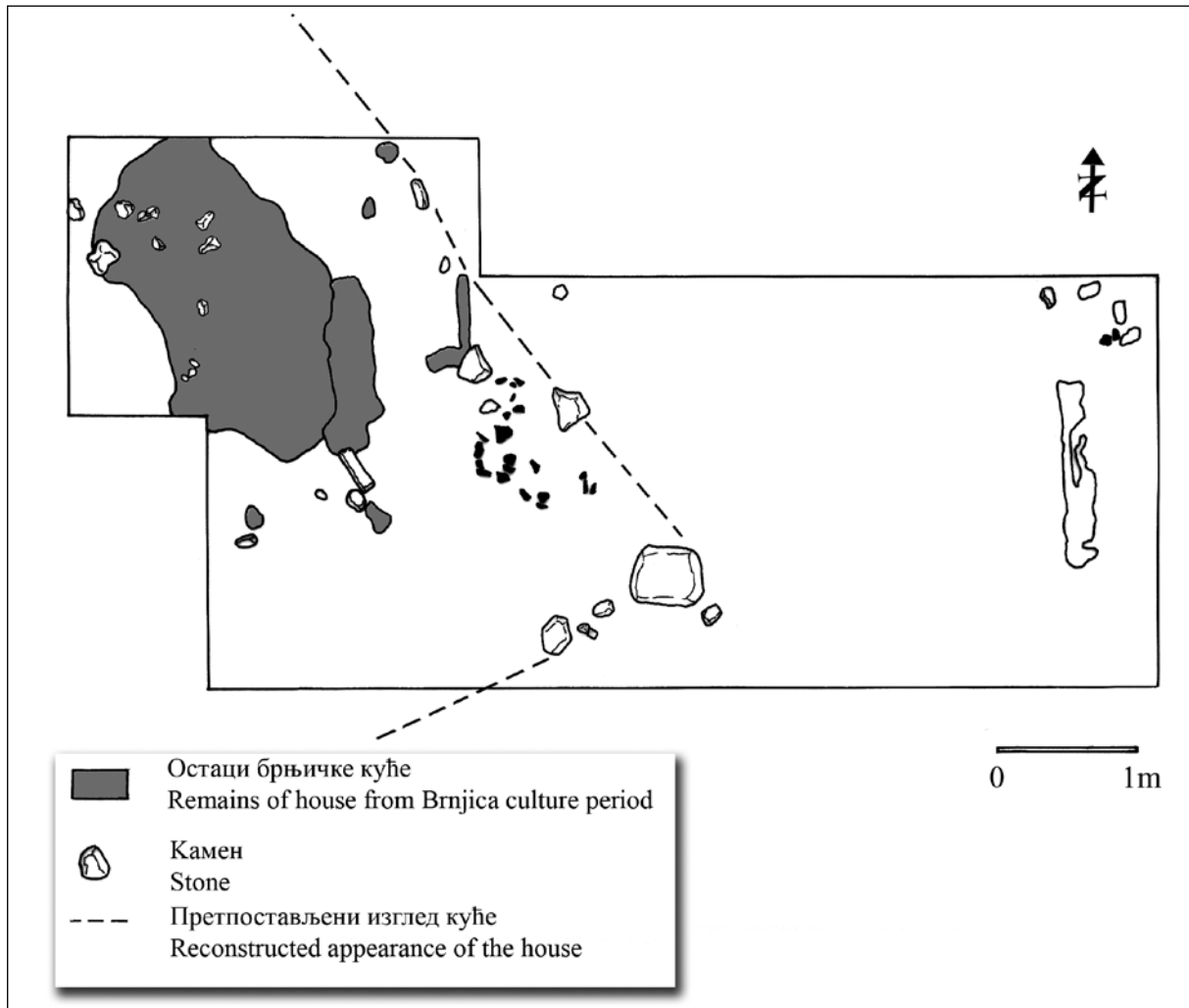
У сондама А и В нађени су остаци праисторијских кућа. Рушевински слој у сонди А налази се на котама између 333,86 и 332,39

Residential Architecture

The remains of prehistoric houses were discovered in trenches A and B. The layer of destruction in trench A is located at elevations

Слика 29. Сонда А
Figure 29 Trench A

Слика 30. Сонда В
Figure 30 Trench B

т, око 0,50 m испод површине тла. Локалитет је девастиран дубоким орањем, тако да су констатовани само остаци објекта у виду три издужене гомиле које се пружају у правцу север–југ, а састоје се од уситњених фрагмената изгорелог зидног лепа, подног набоја светлоцрвене боје и камења различите величине. Објекат није потпуно истражен јер залази у северни и јужни профил сонде (сл. 29), па његов облик и оријентација не могу прецизније да се реконструишу, мада се ипак претпоставља да је био правоугаоне основе, у правцу север–југ. Фрагменти

of 333.86 to 332.39 m above sea level and at a depth of around 0.50 m beneath the ground surface. The site was devastated through deep ploughing, so that only the remains of one dwelling were recorded in the form of three elongated heaps that extend in the north-south direction, comprising fragments of cut up, burnt wall plaster, floor cover with a bright red colour and stones of various size. This dwelling has not been fully excavated as it extends into the northern and southern profiles of the trench (Fig. 29), so that its shape and orientation cannot be precisely reconstructed, although it is still sup-

лепа указују да је у питању веома пространа кућа, приближних димензија 8 x 6 m. Можда се ради о надземном објекту са зидовима од лаке дрвене конструкције постављене хоризонтално на здравицу и премазане блатом. Већим камењем вероватно су били учвршћени потпорни стубови. Према налазима керамике, објекат припада прелазу из бронзаног у гвоздено доба или у На А2 (XI век п.н.е.).

У слоју IIb у сонди В, на дубинама од 333,06 до 333,21 m (сл. 30), налазили су се остаци обршене куће. Грумење изгорелог зидног лепа оријентисано је приближно у правцу север–југ. На источној страни сонде нађена је површина светлосиве глине, а око остатака архитектуре већа концентрација камења различите величине, гаражи и пепела. На основу ове агломерације камена може се претпоставити да је објекат имао правоугаону основу и да је био оријентисан у правцу северозапад–југоисток. То би значило да се у сонди В налазио његов источни део, димензија 2 x 4 m. Током даљих истраживања нису нађени трагови укопавања стубова или коља, па се и у овом случају вероватно ради о колиби од хоризонтално постављених греда. Њени зидови били су премазани блатом, што показују поједини комади лепа са траговима пружа на полеђини.³ Темелјни ослонац на углу објекта можда је чинио већи камен нађен у средишњем делу сонде, на незнатно вишој коти од површине са лепом. Међу остацима лепа преовлађују фрагменти из зидне масе. Овај објекат је налазима керамике опредељен у брњичку културу, тј. у периоду Вг D (Лазих 2005: 143).

³ Податак добијен од М. Пековића, учесника ових истраживања.

posed that it had a rectangular shape and faced north-south. Plaster fragments indicate that this was a very spacious house, with approximate dimensions of 8 x 6 m. This could have been an above-ground dwelling whose walls had a light wood structure, horizontally placed on virgin soil and painted with mud. Large stones probably buttressed the supporting posts. Based on ceramic finds, this dwelling belongs to the transitional period from the Bronze to the Iron Age На А2 (11th century BC).

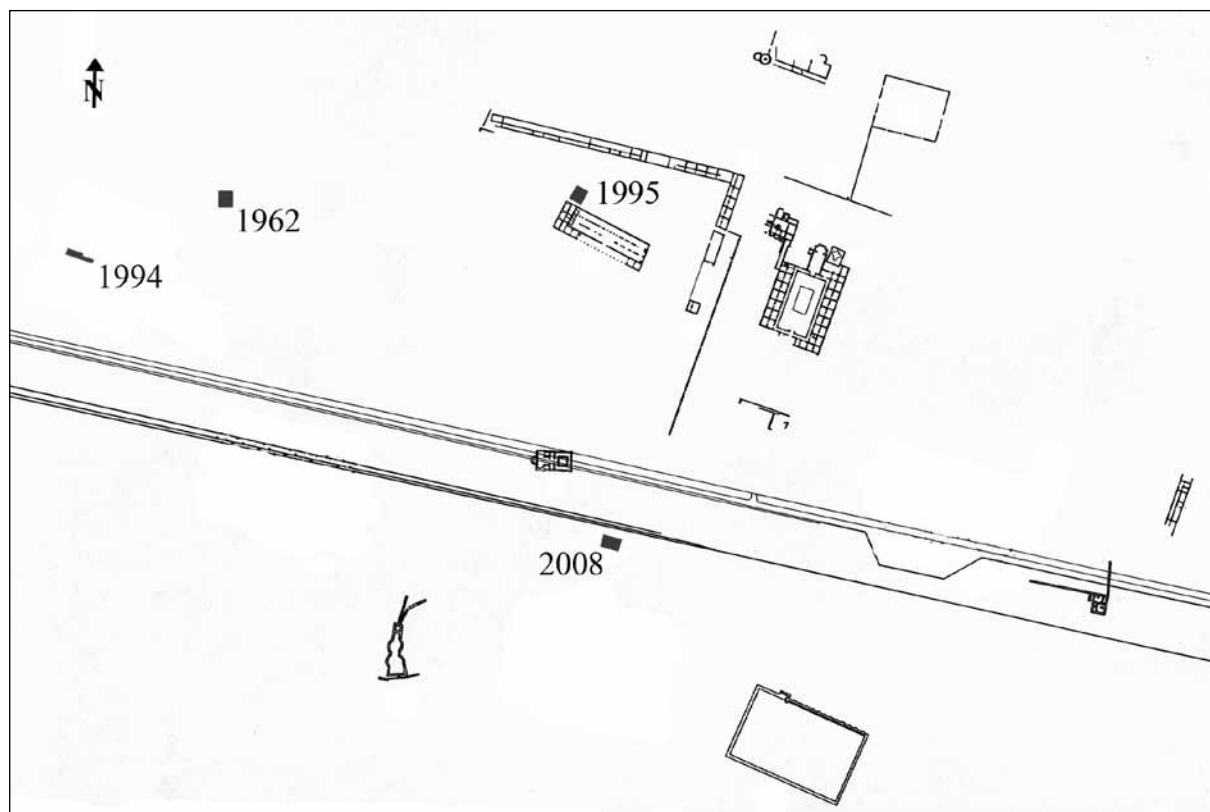
The remains of a ruined house were discovered in layer IIb of trench B, at an elevation of 333.06 to 333.21 m above sea level (Fig. 30). Lumps of burnt wall plaster extended in the north-south direction. On the eastern side of the trench a bright grey clay surface was discovered, and around the rest of the architecture, a larger concentration of stones of different size, with soot and ash. Based on the discovered agglomerations of stone it can be supposed that the dwelling had a rectangular base and a north-west-southeast orientation. This would mean that its eastern section was located in trench B, with dimensions 2 x 4 m. During subsequent excavation no traces were discovered of post-holes or stakes, so that this was probably also an instance of a hut that was built with horizontally stacked beams. Its walls were covered with mud, as indicated by individual pieces of plaster with brushwood imprints on the back side.³ The foundation support in the corner of the dwelling could have been the larger stone found in the middle of the trench, at an insignificantly higher elevation than the surface containing the plaster. Fragments of wall plaster predominate in the plaster remains. According to the ceramic finds

³ Information received from M. Peković, participant in this excavation.

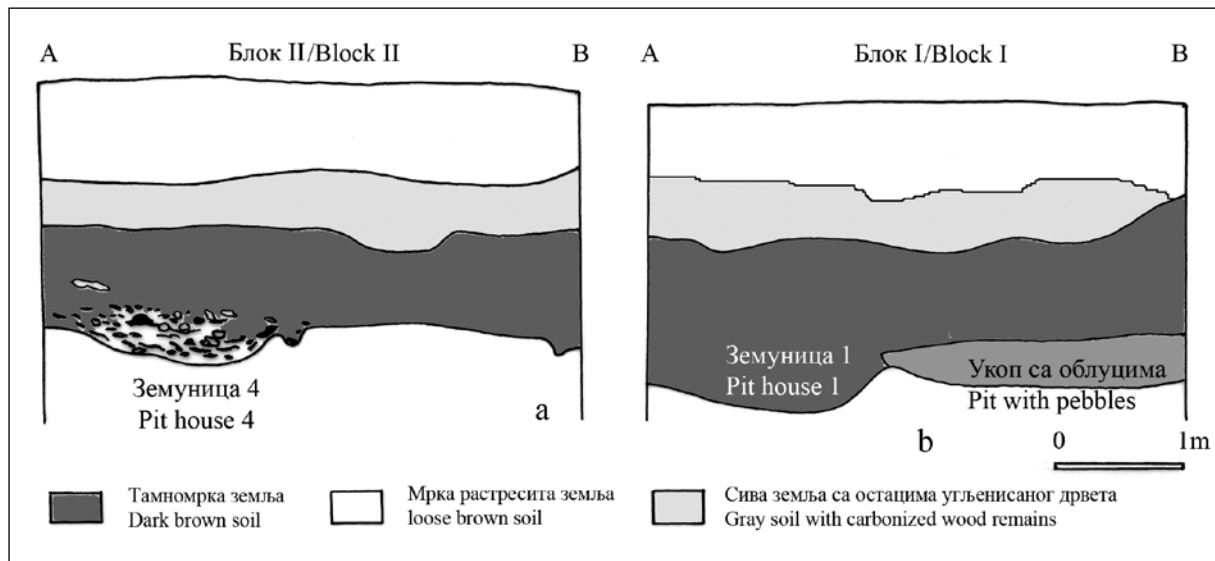
У најмлађем, IV слоју, у сонди А, на релативној дубини од 0,40 до 0,30 m констатована је агломерација лепа приближне површине од 11 m² (сл. 29). Њен западни део састојао се од крупнијих комада изгорелог кућног лепа, вероватно од обрушеног зида, док је у источном делу преовлађивало ситно грумење црвено запечене земље. Ова издужена формација лепа била је оријентисана у правцу север–југ и пратила је благи пад терена. Иако нису нађени трагови конструктивних елемената, највероватније се ради о надземној колиби подигнутој од хоризонтално наслаганих греда. Према налазима керамике објекат припада старијем гвозденом добу (Ha B), тј. периоду од X до VIII века п.н.е. (*Ibid.*: 153).

this dwelling belongs to the Brnjica cultural group from the Br D period (Јазић 2005: 143).

In the most recent layer IV in trench A, at the relative depth of 0.40 do 0.30 m, agglomeration of plaster was observed with an approximate area of 11 m² (Fig. 29). Its western side contained large pieces of burnt house plaster, probably from a toppled wall, while in its eastern side smaller lumps of red burnt earth predominated. This elongated plaster formation had a north-south orientation and extended along the gentle slope of the terrain. Although no traces of structural elements were discovered, it is most likely that this was an above-ground hut built from horizontally stacked beams. Based on ceramic finds the dwelling belongs to the late Iron Age from the 10th to the 8th centuries BC (Ha B) (*Ibid.*: 153).

Слика 31. Локалитет Медијана у Брзом Броду, сонде са остацима праисторијских кућа
Figure 31 Archaeological site Medijana at Brzi Brod, trench with remains of prehistoric dwellings

Слика 32. Блок II/1962, профил А–В (а); блок I/1962, профил А–В (б)
 Figure 32 Block II/1962, profile A–B (a); block I/1962, profile A–B (b)

Остаци архитектуре из Пиљаковца не пружају прецизније податке о изгледу стамбених објеката. Једино положај на речној тераси, као и поднице без трагова укопавања стубова за зидне конструкције омогућавају претпоставку о сличности са објектима на локалитетима Позлатска река (Палавестра и Bankoff 1985: sl. 2) и Хисар у Лесковцу (Капуран 2009: пл. 15).

The architectural remains in Piljakovac do not provide more precise information on the detailed appearance of dwellings. Only the position on a river terrace and flooring without any traces of postholes for wall structures allow for the assumption on similarity with dwellings discovered at Pozlatska reka (Палавестра и Bankoff 1985: sl. 2) and at Hisar in Leskovac (Капуран 2009: пл. 15).

МЕДИЈАНА У БРЗОМ БРОДУ

Праисторијско насеље Медијана смештено је на лесној тераси поред леве обале Нишаве, око 300 m западно од римске виле у Брзом Броду, источном предграђу Ниша (сл. 31). Локалитет је познат по античкој Медијани, чије је истраживање започето у XIX веку. Године 1961. ископавања је предузео М. Грбић, који је констатовао праисторијски слој, а од 1962. године систематска истраживања праисторијских хоризоната спроводио је М. Гарашанин (Garašanin

MEDIJANA AT BRZI BROD

The Medijana prehistoric settlement is located on a stepped terrace on the banks of the Nišava, at around 300 m west of a Roman villa in Brzi Brod, an eastern suburb of Niš (Fig. 31). The site is known after the Late Roman Medijana, whose excavation started in the 19th century. In 1961 M. Grbić assumed control of the excavations, having noted the presence of the prehistoric layer, and in 1962 M. Garašanin undertook systematic excavation of the prehistoric stratum (Garašanin 1962; *idem* 1969; *idem*